

principmæssig paa Skoletvangen. Jeg for mit Vedkommende finder det i den Grad at være, jeg kan næsten sige en nødvendig Pligt for Staten, at forlange, at Forældrene skulle sørge for deres Børns Underviisning, at det i mine Dine staaer ved Siden af den simple Pligt, der paahviler Forældrene til at give deres Børn Føde og ikke at lade dem lide fysisk Nød. Jeg seer ingen Forskjel derpaa, at Staten forlanger, at Forældrene ikke maae legemlig mishandle deres Børn, og at den fordrer, at de skulle sørge for, at de erholde de tarvelige Kundskaber, som ere aldeles nødvendige for, at de kunne blive gode Borgere. Jeg seer ogsaa, at det er en Fordring, som er fremhævet over hele Verden, og at det i alle andre Lande netop er Demokraterne, Fremskridtsmændene, som holde paa denne Forpligtelse for det Offentlige til at tage sig af dette Forhold. Men om vi ogsaa i Principet ere enige i denne Sag, følger deraf ikke, at vi ogsaa holde paa den nuværende Skoletvang. Det er, at vi ikke ville opgive enhver Omsorg fra Statens Side og Tilsyn med, at Forældrene sørge for deres Børns Underviisning, og et Andet er, om den hele nuværende Form, hvorunder Staten i denne Henseende varetager Børnenes Vel, kan kaldes den rette. Alle, saavel Regjeringen som Repræsentationen, ere vistnok enige om, at der her er betydelige Forandringer at gjøre, at der ogsaa her ligger et righoldigt Stof for en saadan Undersøgelse, som vi ønske tilbeibragt. Som sagt, jeg skal her kun antyde disse Spørgsmaal, som jo ere alle Medlemmer ligesaa bekendte og sikkert ligesaa ofte have viist sig for deres Tanke og Overveielse som for min. Jeg skal saa meget mindre gjøre dette, som det jo ikke her er vor Hensigt at ville bestemme, hvad der skal gøres, men kun at forlange en Undersøgelse, kun at forlange det Foreløbte, hvoraf vi haabe, at der skal komme noget Godt. Netop fordi det er en fri Undersøgelse, troer jeg, det vilde være urigtigt, nærmere her at bestemme, hvad vi ønskede opnaaet i denne Sag. Mere nødvendigt er det maaskee, at jeg med et Par Ord omtaler den Form, vi her have valgt, det, at vi have valgt dette noget usædvanlige

Skrift, Nedsættelsen af en parlamentarisk Commission, denne store Berettigelse, som ved Grundloven er givet os, men som hidtil ikke er bleven brugt. Det er endogfaa for mit Vedkommende med en vis Forkjærlighed, at jeg gaaer til at anbefale dette Middel: den parlamentariske Commission. Fra hvilken som helst Side vi end see denne Indretning, forekommer den mig at frembyde uimodsigelige Fordele. Hvad vil en saadan Undersøggelsescommission sige? Det er jo en Anvendelse af det samme Princip, vi anbefale i alle andre Forhold. Vi tale om Mundtlighed. Det er Mundtlighedens Princip, vi her anbefale, det er det at spørge istedetfor disse Skrivelser, som tage Tid og volde Uleilighed, og som dog tidt give saare magre Bidrag. Saa er det bedre, langt hurtigere og tillige i Virkeligheden langt fyldigere, langt mere oplysende at have selve de Mænd, man vil have Oplysning af, for sig, at kunne stille dem Spørgsmaal, og naar de have givet Svar, stille nye Spørgsmaal, trænge ind paa dem. Det er hurtigere og mere praktisk, og efter hvad jeg kjender til den Slags Commissioner — jeg har engang siddet som Secretair i en Commission, der arbejdede paa den Maade, og har deraf og ogsaa paa anden Maade faaet noget Begreb om, hvad der kan udrettes ved saadanne Commissioner — forekommer det mig, at der, naar Spørgsmaalet er om et fyldigt Billede og en virkelig Indtrængen i Sagen, ikke er noget Hensigtsmæssigere end disse spørgende Commissioner, disse forfattede Forhandlinger, hvor man ikke skal vente, indtil man faaer Svar og igjen kan skrive, men kan trænge ind paa de Vedkommende, af hvem man ønsker Oplysninger, kan spørge Folk af de forskelligste Stillinger, kan tage alle de forskellige Sider, hvorfra man ønsker Sagen belyst, for sig, kan i enhver Henseende drøfte Sagen med Folk af de forskelligste Standpunkter. Det er ikke blot i sig selv en praktisk Form, men det er jo ogsaa en Maade, hvorpaa man kan erhverve sig Sagkundskab. Man taler tidt om, at vi burde have Mænd af de forskellige Fag ind her, for paa den Maade at skaffe Sagkundskab. Jeg troer, det er falsk.